

1/8/84α

Ο Χάρρισον Φόρντ με την χαρακτηριστική παλιά ρεπούμπλικά του, σε μία σκηνή της νέας του ταινίας

ΕΒΔΟΜΗ ΤΕΧΝΗ

Ο Ιντιάνα Τζόουνς ξανάρχεται σε νέες περιπέτειες

Από τον δυναμικό συνεταιρισμό των κινηματογραφιστών Στήβεν Σπίλμπεργκ και Τζωρτζ Λούκας έρχεται ένα φιλμ που πολλοί το περιμένουν με μεγάλο ενδιαφέρον: πρόκειται για την ταινία «Ο Ιντιάνα Τζόουνς και ο Ναός της καταδίκης». Όλοι θα θυμούνται πάσο συναρπαστικό στάθμη «Οι κινηγοί της χαμένης κιβωτού», όπου πρωτοφανερώθηκε ο σκηνικός ο Ιντιάνα Τζόουνς, ένας συνδυασμός Ερρολ Φλυν και Χάμφρεϊ Μπόγκαρτ (όπως τον χαρακτήρισαν). Τώρα, τον χειμώνα, θα κληθούν να χαρούν άλλη μία συναρπαστική του περιπέτεια.

Το φιλμ αυτό έχει άρχισι να προβάλλεται στο έξωτερο κοί το πλατύ κοινό δείχνει γοητευμένο, το ίδιο και οι κριτικοί των λαϊκών εφημερίδων. Εται η «Νταϊλυ Μίρρορ» χαρακτήρισε το φιλμ «... φανταστική ψυχαγωγία». Η «Νταϊλυ Εξπρές» το είδε σαν μία «... περιπέτεια που κάνει τις τριχές να σηκώνονται», ενώ η «Νταϊλυ Μαϊνλ» τόνισε «... η έπιτομή των ταινιών για διασκέδαση».

Το προηγούμενο φιλμ του είδους, δηλαδή «Οι κινηγοί της χαμένης κιβωτού» είχε κερδίσει πέντε Όσκαρ και αποδείχθηκε, από άποψη εισιτηρίων, η έκτη κατά σειρά έπιτυχία σ' όλη την ιστορία του κινηματογράφου. Φυσικά ο Σπίλμπεργκ και ο Λούκας ελπίζουν ότι θα έπιτυχουν τους ίδιους και μεγαλύτερους άριστους με τις νέες περιπέτειες του Ιντιάνα Τζόουνς που τώρα μιλάει στον «Ναό της καταδίκης». Για την δημιουργία της καινούργιας τους ταινίας χρησιμοποίησαν πολλούς από τους συνεργάτες της προηγούμενης ταινίας και κυρίως τον ίδιο πρωταγωνιστή, τον Χάρρισον Φόρντ, που υποδύεται το περίεργο έκτενο μίγμα του έπιτοχίμου αρχαιολόγου και του τοχοδική του Έξκινάει για φοβερές περιπέτειες και άπιθανους κινδύνους.

Συζητώντας με άρμόδιους παράγοντες

Τὰ «σύν» καὶ τὰ «πλήν» στη σχολή καλών τεχνών

Αρχίζει κάτι πολύ σημαντικό που πρέπει να πετύχει με κάθε θυσία

Όσο πλησιάζει ο καιρός για τη λειτουργία της σχολής καλών τεχνών στο πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, αυξάνεται το ενδιαφέρον και πληθαίνουν οι συζητήσεις για τα προβλήματα που υπάρχουν και τις προοπτικές που δημιουργούνται γύρω από τη σχολή αυτή, ιδιαίτερα γιατί είχαν προκαθοριστεί όρισμένες απαιτήσεις όσον αφορά την σχολή αυτή, έκφραση αντίστοιχων δραμάτων.

Το θέμα αυτό συζητήσαμε την περασμένη εβδομάδα με τον κ. Αλεξ. Παναγιωτίδη, επίκουρο καθηγητή της ιστορίας της τέχνης στο Αριστοτέλειο και γνώστη των προβλημάτων μιας σχολής που θα δημιουργεί δημόσια τέχνη. Η συζήτηση αυτή είχε σαν αποτέλεσμα να τεθούν και να συζητηθούν βασικά στοιχεία της λειτουργίας της νέας σχολής, γεγονός που δημιουργεί την ανάγκη της συνέχειας της έρευνας για τις προοπτικές της λειτουργίας αυτής.

Το πρώτο ερώτημα αφορά στην σπουδαιότητα της ίδρυσης και της λειτουργίας της σχολής καλών και εφαρμοσμένων τεχνών.

—Πόσο σημαντική για τη Θεσσαλονίκη και το βορειοελλαδικό χώρο είναι η λειτουργία μιας σχολής καλών τεχνών και ποιά μορφή πρέπει να έχει αυτή;

—Η έρώτηση έχει δύο σκέλη. Απαντώ στο πρώτο θυμίζοντας ότι η ίδρυση σχολής καλών τεχνών είναι ένα πολύ σίτημα της Θεσσαλονίκης, το οποίο προβλήθηκε ουσιαστικά τα τελευταία χρόνια, κυρίως από τη μακεδονική καλλιτεχνική έταρση «Τέχνη» που μέσα από δημόσιες συζητήσεις συντόνισε φορείς και άτομα (δήμος, πανεπιστήμιο, εκπαιδευτικοί κομμάτων κλπ). Με τον τρόπο αυτό έγινε σε όλους φανερό ότι με δεύτερη σχολή καλών τεχνών στο βορειοελλαδικό χώρο - ή άλλη είναι της Αθηνών - ήταν κάτι περισσότερο από απαραίτητη και ότι το θέμα δεν έπαινε άλλη άνοδο. Η Θεσσαλονίκη θα ήταν η πόλη που θα την φιλοενοούσε αλλά, όπως αποδείχθηκε στη συνέχεια, αυτό δεν ήταν έντελλως αυτόνητο, αφού μιά τουλάχιστον άκονη πόλη τη διεκδικούσε με καθαρά τοπικιστικά κριτήρια και χωρίς όρθολογική βάση. Κερτώντας απ' αυτό το γεγονός θα ήταν άδικο να πούμε ότι ο καιρός είναι ώριμος για τη Θεσσαλονίκη. Είναι άιγουρα σημαντική για την Β. Ελλάδα η καλύτερα για την Ελλάδα.

έργαστήρι που ήθελαν, με τον καθηγητή της προτιμήσης τους. Η σχολή της Θεσσαλονίκης φυσικά θα άπορροφά από φέτος ένα μέρος των ύποψιων κι άρκετοι απ' αυτούς θα είναι βορειοελλαδικές. Οι νέοι αυτοί θα μείνουν στη Βόρεια Ελλάδα ή τουλάχιστον θα μείνουν στην Ελλάδα. Λιγότερη τολαιψωρία, μικρότερη διαρροή συναλλάγματος, περισσότερες πιθανότητες να μείνουν και να έργαστούν για πάντα στον τόπο. Όσο αφορά στο δεύτερο σκέλος της έρώτησης, δεν θα ήταν άσως σκόπιμο να αυχτούμε για τη μορφή που έθ έρεπε να έχει η σχολή, αφού αυτή είναι ήδη δεδομένη. Όπως έγραφε, με τη δημιουργία της ανάγκη της συνέχειας της έρευνας για τις προοπτικές της λειτουργίας αυτής.

Το πρώτο ερώτημα αφορά στην σπουδαιότητα της ίδρυσης και της λειτουργίας της σχολής καλών και εφαρμοσμένων τεχνών. Το πρώτο τμήμα χορηγεί τυχιο με τις έξής ειδικεύσεις: ζωγραφική, γλυπτική, κεραμική, γραφικές τέχνες (χαλκογραφία, ξυλογραφία, μεταοτυπία κλπ) - γι' αυτή την ειδικεύση θα ήθελα να κάνω μία παρατήρηση στη συνέχεια της συζήτησης μας - ύφαντική, ψηφιδωτά, γυαλί (βιτράνι-φόρμιο), μελέτη και σχεδίαση έπιπλου, μορφολογία άντικειμένων βιοτεχνικής - βιομηχανικής παραγωγής, σκηνογραφία, συντήρηση έργων, κινούμενο σχέδιο, φωτογραφία - βίντεο, εικονογράφηση - έντυπο.

Πόσο θα διδάσκουν;

—Καλόπεται το στοιχείο των εφαρμοσμένων τεχνών και μέχρι ποιά σημείο σε σχέση με τις ανάγκες και της Ελλάδας, αλλά και της σημερινής κοινωνίας και παραγωγής;

—Όπως δείχνει η άπαριθμηση των έπιμέρους τομέων που φθορούν τις εφαρμοσμένες τέχνες, το φάσμα είναι άρκετά εύρο και θα έλεγα, ίκανοποητικό σε σχέση με τις ανάγκες της χώρας. Θελο όμως να έπισημώσω δύο πράγματα. Πρώτο ένα σφάλμα που φαινομενικά συνδέεται με τα όρια αλλά γνώστικο άντικείμενο άλλα στην πραγματικότητα άπαιτούνται και ένα πρόβλημα ού-

στους φαιτητές που θα κληθούν να έπιλέξουν ειδικεύση. Ενα δεύτερο, άρκετά σοβαρό πρόβλημα φαίνεται να προκύπτει από τη σχέση ειδικεύσεων πυχυσου και προάπειόμενων θέσεων διδακτικού έρευνητικού

προσωπικού (ΔΕΠ). Συγκεκριμένα στο τμήμα εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών ιδρύονται 20 θέσεις ΔΕΠ για να καλύτερα 14 ειδικεύ-

μα έξαμηνια με τόσο μικρό άριθμό διδασκόντων;

Πίσω στα 1925

—Πώς διαγράφεται το θέμα της προετοιμασίας δασκάλων τεχνικών για τη βασική και μέση παιδεία και ποιά θα είναι το κενό που θα προκύψει αν η σχολή της Θεσσαλονίκης δεν θα καλύτερα τελικά αυτά;

τα, θα έλεγα, σημειώθηκε όπισθοδρόμηση. Σκεφτείτε ότι το 1925-6 γνωστός ζωγράφος Αγγήωρ Αστειράδης διδάσκει το μόθημα των τεχνικών στο γυμνάσιο Γρεβενών. Σήμερα στο ίδιο γυμνάσιο και ο έκατοντόδες άλλα το μάθημα δεν διδάσκειται. Πιστεύω πως η σχολή της Θεσσαλονίκης θα πρόσφερε διπλά ώφέλιμο έργο αν τροφοδοτούσε τα σχολεία με οωστά εκπαιδευμένους

Στο θέατρο του παρελθόντος της Θεσσαλονίκης, η σχολή καλών τεχνών.

σεως. Αν ληφθεί ύπόψη ότι το ύπουργείο προτίθεται να προκηρύξει έξι θέσεις μόνο για τη ζωγραφική, που θα είναι και η πρώτη ειδικεύση του τμήματος και που θα άρχισι από τούτο το άκαδοημικό έτος, τότε νομίζω ότι έρώτημα πώς οι 14

—Όσο έγραφα, ένα από τα βασικά ζητούμενα, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, ήταν η σχολή αυτή να εκπαιδεύει δασκάλους για τα καλλιτεχνικά μαθήματα στη μέση ή και τη σταχαιώδη παιδεία. Σήμερα έλλχιστοι δάσκαλοι ύπηρετούν στα σχο-

δασκάλους καλλιτεχνικών μαθημάτων. Επιδόματα στο σημείο αυτό θα είχε την ευκαιρία να καινοτομήσει. —Έχει μεγαλύτερη σημασία ή ύπαρξη τμημάτων μουσικής ή βιότρου στη σχολή, ή θα ήταν προτιμότερη η δημιουργία τμη-

μα, λ.χ., πώς από την άνεπαρκεία των σημερινών κροτικών ώδεών θα άναγοθούμε στην πληρότητα που θα πρέπει να άπαιτεί κανείς από μία άνώτατη σχολή μουσικής. Η άργαλωση του τομέα ειδικεύσεως δασκάλων για τα καλλιτεχνικά μαθήματα είναι άσφαλώς άπλουότερη.

Σύν και πλήν

—Πόσο θετικό είναι το γεγονός ότι η σχολή καλών τεχνών έντάσσεται στο πανεπιστήμιο ή πόσο άρνητικό; Θα ήταν προτιμότερο να λειτουργούσε σαν άνεξάρτητο εκπαιδευτικό ίδρυμα;

—Νομίζω ότι η ένταξη της σχολής καλών τεχνών στο πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης ήταν καταρχήν άναπόφευκτη - το άναπόφευκτο συνέσπε το με την ελληνική πραγματικότητα. Ξεπερνούνται έτσι εκ των ένόνητων τα πρώτα προβλήματα λειτουργίας της (στέγηση, έργαστήρια, διδακτικό προσωπικό κλπ.) Βέβαια θα εύχόταν κανείς γρήγορα να προχωρήσει η σχολή σαν άνεξάρτητο εκπαιδευτικό ίδρυμα, γιατί τότε θα είχε περισσότερες δυνατότητες διαλόγου με το καινούριο, έπαφης με το πρωτοποριακό. Το πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης άπως ήταν φυσικό, τα χρόνια που πέρασαν διαμόρφωσε έναν δικό του ρυθμό λειτουργίας και αυτόν, ως ένα βαθμό, θα τον παρακολουθούσε άναγκαστικά ή νέα σχολή. Όμως, μωστά στο δίλημμα: Σχολή καλών τεχνών τώρα έξαρτημένη ή μελλοντική (;) άνεξάρτητη, θα πρέπει, θορώ, να προτιμήσουμε το πρώτο - γιατί πίσω από τα μειονεκτήματα άνεξαρτησε ύπάρχει η έπιβόητα της λειτουργίας και η έλλειψη της προσδετικότητας άποδέσμευσης.

—Ποιά προβλήματα ύπάρχουν σήμερα για τη λειτουργία της σχολής και ποιά οι μελλοντικές άναγκες;

—Τα προβλήματα, της καινούργιας σχολής περιγράφω λίγα πολύ στη συζήτησή μας. Έτσι δεν μένει παρά να το συνοψίσουμε: ύπάρχει παρό το πρόβλημα της υπέχησης, που ως ένα βαθμό, συνδέεται και με τη δυνατότητα άνεξαρτησε: ο προάπειόμενος άριθμος διδασκόντων, που όνας μικρός, δεν έγγυάται τη σωστή ειδικεύση των φοιτητών το κενό που άφορα την ειδικεύση δασκάλων για τα καλλιτεχνικά μαθήματα στη μέση έκπαίδευση είναι μεγάλο και σοβαρό το εύρος των γνωστικών περιοχών που φιλοδοεί η σχολή να καλύτερα - εικαστικά και εφαρμοσμένες τέχνες, μουσική βιότρο - είναι κάπως άνησυχητικό. ίως μιά κατά προσέγγιση έκτι-

των «Ηρώ των Καταδίκων», η ταινία συμπληρώνει τις προηγούμενες ταινίες και κυρίως τον ίδιο πρωταγωνιστή, τον Χάρρισον Φόρντ, που υποδύεται το περίεργο εκείνο μυστήριο έποπτοίμηνα αρχαιολόγο και του τοχιδωδότη που ξεκινάει τις φερερές περιπέτειες και άπιστων κινδύνους.

Από τις θρακικές γενομάδες της Σαγκόης μέχρι την μεγαλοπρέπεια του παλατιού ενός μαχαραζή των Ινδιών, ο Ιντιάνο Τζόουζ της Χάρρισον Φόρντ περνάει από θύλακες και στράβλους επίκινδυνους καταστροφών, άντιμετωπίζοντας άπιστων χέρτρους και άντιπάλους. Όπως είχε και ο παραγωγός του φιλμ, ο Ρόμπερτ Γουόρε, «ο Ιντιάνο δεν είναι άκατακτάτος. Παρ' όλο που είναι γεροβρεβέντος, δεν είναι πάντα πύ δυνατός από τους άντιπάλους του. Καταφέρνει όμως και τα βγάδει πέρα χρησιμοποιώντας το θόρος του, το κορψόδι και το μυαλό του».

Οι άλλοι συνεργάτες

Πολλά πρόσωπα, κυρίως στον τεχνικό τομέα από το προηγούμενο φιλμ του Ιντιάνου Τζόουζ μετέχουν από γύρομα και του «Ηρώ της Καταδίκης», όπως άκόμη και ο ανιψιός Τζών Ουόλντοκ, ο άσπρετάρ Ντόγκου Ελόουμ και ο ασπυργόρος Ελιος Σκότ.

Από άπόψεις ήθοσιών έχουμε όρκετο καινούργια πρόσωπα. Ετσι μαζί με τον Ιντιάνο Τζόουζ θα δούμε ένα δεκάχρονο Κινεζάκι, τον ΚΕ Χουί Κουάν και μία καινούργια όμορφη ήθοσιού την Καϊτή Κόσπου, στο ρόλο μιας κοπέλας του καμπαρέ. Η νέα αυτή ήθοσιού προάβλεπται να γίνει σύντομα γνωστή, καθώς άνανεύεται να προβάθου άφες άλλες τρεις ταινίες της, η «Καλύτερη όμοση» με τον Ντάνιελ Μούρ και τον Εντν Μάρφου, το «Ονειροκόπιση» με τον Κρίστοφερ Πλάμπερ και τον Μόε φόν Σύντοφ, και το «Άνεμοδαρμένη πολιτεία» με τον Τζών Σή. Στο «Ιντιάνο Τζόουζ και ο ναός της καταδίκης» θα παίξουν άκόμη δύο Ασιάτες ήθοσιού που είχαν πάρει μέρος και στην ταινία «Γκάντι». Πρόκειται για τον Ροσάν Σέθ (που υποδύεται τον Νεκρού) και τον Άμρις Πούρι, που στην ταινία των Σπίλμπεργκ και Λούκας υποδύεται τον θασού άντιπαύ του Ιντιάνο Τζόουζ, τον άρχιερέα του παλατιού του Πανκού.

Πολλά κομμάτια του φιλμ γυρίστηκαν στα σπουίνια Ελαστρά, αλλά τα έξωτερικά έγιναν σε κατάλληλες περιοχές της Καλιφόρνιας και στη Σοί Λάνκα (την γνωστότερη σαν Κευλάνη) όπου προσφέρονται άπιανα «σιηνικά» έκ του φυσικού, όπως ζουζυγκίες, άγρια θουνά, επίκινδυνες χαράδες κλπ. Θα πρέπει όμως, να άναγνωρισθεί ότι και τα σπηνικά των έσωτερικών πού έστησε ο Ελιος Σκότ είναι έντυπωσιακά, όπως ο ίδιος ο Ναός της Καταδίκης, το πλούσιο παλάτι του Πακού, λαθρόνισοι και σπηλιές.

Όπως σε μία τέτοια ταινία, εκείνο που έχει περισσότερο σημασία άπ' όλα είναι ή δράση, μαζί με τα τεχνικά έφε και τις άγωνιώδεις έξελιξεις, όπως οι κίνδυνοι που άντιμετωπίζει ο Ιντιάνο Τζόουζ πάνω σε μία σχοινένια γέφυρα πάνω από ένα θόραβρο 100 μέτρων και έχοντας έκατέρωθεν μερικούς από τους πιο σίμοχαρεις δίκαιες του. Τελικά, θέβαια, θα τα καταφέρει προς μεγάλη άναλλισση των θεατών.

Ο Σπίλμπεργκ άνεβαίνει

Παρ' όλο που μερικοί θεωρούν τον «Έξωγιόνο» σαν το φιλμ με τό ποιο ο Σπίλμπεργκ έφτασε στην κορυφή της καριέρας του, ο ίδιος λέει ότι θα συνέχισε να προσπαθεί να φτάσει άκόμη ψηλότερα, με την άγωγή των έκατομμυρίων θεατών των ταινιών του σ' όλον τον κόσμο, άόπη που δίδει κορυφώ και συνεχίζει την κερφέρα του αυτής ο νέος σχετικό άνθρωπος που έκατέρωθεν την μαγεία στις σκοτεινές αίθουσες των κινηματογράφων και δημιουργεί δεδομένα για το έξέπεραμα της κρίσης.

«Μετά το γύρομα των «Σαγονιών», όλησες ο Σπίλμπεργκ, πολλοί με ρωτούσαν πως θα ήταν δυνατόν να κάνω κάτι καλύτερο. Μά δεν μπορεί κανείς να συνεχίσει την κερφέρα του σκεπτόμενος έτσι. Στο άποκαρφέμα θα φτάσω όταν έγω πιστώσω πως έκανα το καλύτερο φιλμ που μπορούσα. Εγω θα καθορίσω πότε έφτασα στην κορυφή και πότε άρχισα να γλιστρώ προς τα κάτω».

Τό ξένο ποίημα

Ελυάρ Αθήνα

Ελληνα λαέ βασιλιά λαέ άπελιπόμενε
Να χόσεις άλλο πιο δεν έχει πάρεθ ή λευτεριά
Τόν έρωτό σου για ή λευτεριά και για ή δικαιοσύνη
Και τόν άπειρο σεβασμό του ίδιου του έαυτού σου.

Βασιλιά λαέ δε σ' άπειλες ο θάνατος
Στόν έρωτό σου είσ' όμοιος είσαι άγαθός
Και τό κορμ' σου κι ή καρδιά πενούν για αινιότητα
Βασιλιά λαέ πιο πιστέφες πως σου χρωστούσαν τό ψωμί.

Και πως σου δίναν τίμα τ' άρματα να σηκώσεις
Τιμή δικιά σου σωόντας θάνατος τό δικό σου όμιο
Λαέ άπελιπόμενε στο δικό σου μόνο τ' άρματα έντιμώτεψου
Ελεψροσύνη σαν τ' άδωσαν κόνε τα σου έλπίδια.

Και την έλπίδια τούτθ όρθωσε στο μούρο πως άντίκρυ
Στόν άνελέητο Χάρωνα που δίπλα σου δεν θουλεύεται
Λαέ άπελιπόμενε ήρω λαέ
Λαέ άπασιμαένων λαιμαργών της πατρίδας.

Μικρέ και μεγάλε στα μέτρα του καιρού σου
Ελληνα λαέ άσέντιν ποινιστέ των πόνθων σου
Συνταριμαόμενα τό Ιστανιό της σόρκας κι σόρκα ή ίδια
Η φυσική λοχάρτα τό ψωμί κι ή λευτεριά.

Η λευτεριά όμοια με λιλοτύπια θάλασσα
Τό ψωμί όμοιο με τούς θεούς τό ψωμί που σμίνει τούς ανθρώπους
Τό άληπιό άλόπιό όναθό πιο θουμά άπ' όλα
Πιο δυνατό άπ' τόν ήνο και τούς εχθρούς μας άλους.

άπ' αυτό τό γεγονός άπο αντικρατική και όσα πιο «πόσο σημαντική» είναι ή σχολή για ή Θεσσαλονίκη». Είναι σίγουρα σημαντική για την Β. Ελλάδα ή καλύτερα για την Ελλάδα. Για πολλές δεκαετίες ή σχολή καλών τεχνών της Αθήνας, ίως παρ' τη θύλαή της, μονοπώλησε την παιδεία των καλλιτεχνών μας, όσον θέβαια δεν ήφταν τό δράμα του έξωτερικού. Καταβαθαίνει κανείς πούσο διογκώνονταν οι άνεπαρκείες της καθώς θαβιάζα ούτανόταν ο άριθμός των σπουδαστών, ενώ ή ίδια έλακούθουσε να παραμένει δέσημα του σχήματος πού της έδωσε ο περασμένος αιώνας. Νέοι άπ' όλη την Ελλάδα ήταν υποχρεωμένοι να άναζητήσουν μια θέση σ' αυτή και θεωρούσαν έξαιρετικά τυχεροί άν τελικά κατάφεραν να μπουν στο

Εί έθεσε μόνο για ή ζωγραφική, πού θα είναι και ή πρώτη είδικευση πού τμήματος και πού ά άρχισοί από τούτο τό άκαδημαϊκό έτος, τότε γενιόται τό έρώτημα, πως οι 14 θέσεις ΔΕΠ πού άπομένουν θα είναι έπαρκεις σε θάβη πού να μπορεί να γίνει λόγος για σούβαρ είδικευση στα ύπόλοιπα 13 γνωστικά άντικείμενα. Και έδώ, θέβαια, πρέπει να γίνει μια σύγκριση. Αύτή τη στιγμή του ΤΕΙ της Αθήνας λειτουργού τμήματα για δικοσμητικές και γραφικές, πού για να πάρουν τυχή άνωτερης σχολής είδικεύονται επί 6 έξάμηνα. Πώς ή σχολή της Θεσσαλονίκης πού θα είναι άνωτερη, θα μπορεί ά.χ. να εκπαιδεύσει καλύτερα τούς φοιτητές αυτών των δύο είδικοτήτων τουλάχιστο για ίσοριθ-

«Εί μεγαλύτερη σημασία ή ύπαρξη τμήματος μουσικής και θεάτρου στη σχολή, ή θα ήταν προτιμότερη ή δημιουργία τμημάτων παιδαγωγικής ως προς ή δασκαλία τεχνικών στό σχολεία;»
«Δεν είμαι άρμόδιος να μιλήσω για τό τμήμα μουσικής και θεάτρου, πού προάβλεπται να ίδρυθούν στό σχολή Ασοφάας πρόκειται για πολύ σημαντικούς τομείς της τέχνης και δεν θά ήθελα να δομει, σε καμία περίπτωση, την ύπαρξη τους σε διαπερίπτωση, την ύπαρξη τους σε διαπερίπτωση, στην είδικευση της τέχνης άποσχολεί τούς είδικούς περισσότερο άπό έναν αιώνα και τό παρατελέματα είναι γνωστά. Στην Ελλάδα δεν είναι καμία ούσιαστική πρόοδος στον τομέα αυτό» άντιθε-

δοεί ή σχολή να καλύψει - είκαστική και έφαρμοσμένες τέχνες, μουσική θεάτρο - είναι κάπως άνηρωχητικό. ίως με κατά προσέγγιση έκτίμηση αυτού πού πρόκειται να γίνει θα ήταν καλύτερα θεμελιωμένη ά ξεκινούσε άπό τό προεκτικό ζήγιομα αυτού πού ύπαρχει, στους τομείς πού προαναφερθήκαν. Θάρρα δεν πρέπει να είμαστε άπιστοί άδοξοι. Η πολιτεία πού άποφασίζει ύστερα από τόσα χρόνια, την ίδρυση της σχολής, πιστεύω πως θέλει να τη δει να πρόκβει. Τα λόγια και οι παραλείψεις μπορούν ούτωμο να εκλείψουν με ή βοήθεια των είδικών. Αρκεί όλοι να σουνειδητοποιήσμε πως κάτι πολύ σημαντικό άρχίζει και πρέπει με κάθε θυσία να πετύχει.

ΤΟ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Η προσφορά του Τζών Οσμπερν με τα «Οργισμένα νιάτα» του

Όσο κι άν φαίνεται παράξενο, ή Βρετανία ζει άκόμη την θεατρική ιστορία πού δημιουργήσε τό 1956 τό έργο του Οσμπερν «Οργισμένα νιάτα». Αυτό έχει γραφτεί και ύποστηρίζεται από πολλά ύπεύθυνα άτομα, πού παρακαλοθύουν την βρετανική θεατρική ζωή, παρ' όλο, θέβαια, πού, κατά καιρούς, εκφράζονται και άντιρρήσεις, άπό τούς μεταγενέστερους Άγγλους θεατρικούς συγγραφείς περισσότερο.

Μία τέτοια συζήτηση έγινε στην βρετανική τηλεόραση πριν λίγο καιρό, με θέμα «Εχει πεθάνει ο Τζίμ Πόρτερ;» - όηλοδή ο όργισμένος άλλά άπιανα ρομαντικός ήρωας του έργου του Οσμπερν. Στην συζήτηση ήφταν μέρος νεότεροι συγγραφείς και άνθρωποι του θεάτρου γενικότερα.

Ένας από τούς συγγραφείς, ο Ντέντιν Ενγκαρ, της γενιάς του 1970, ύποστηρίζει ότι ο Οσμπερν χρησιμοποίησε ένα δράμα πού ύπήρχε για ν' σοκάρει τούς θεατές του. Και συνέχισε ότι τώρα τό θεάτρο άκαλοθύει με πιο ήρημ τακτική, χωρίς να ένοχλεί τό κοινό. Τέλος ο Ενγκαρ είπε πως τα «Οργισμένα νιάτα» ήφταν μια άκραιο περίπτωση και ότι ή θέση του συγγραφέα ήταν πολιτική.

Ο τελευταίος ίσοχυρισμός άμφισβητείται από πολλούς. Ο ίδιος ο Οσμπερν στην αυτοβιογραφία του με τον τίτλο «Μία καλύτερη τάξη προοώνων» δείχνει πούσ άν έγραφε τό έργο του έκεινο για τον Τζίμ Πόρτερ, την γυναικία του, τη φίλη και τον φίλο, είχε πολλά στό νό του πού έπρεπε ν' εκφρόσει, άλλά πως όσα δραματοποιήσε ήταν ασύμπη προσωπικά πράγματα. Φυσικό, ο κριτικό μπασούσαν να αποδώσουν πολιτικές χροείς στο έργο του και ο Τζών Οσμπερν δεν έκανε τίποτε για να τούς σταματήσει, ίως γιατί τον ένδιέφερε ή δημοσιότητα. Αργότερα

να παίζεται) τό έργο. Θέβαια, ο Οσμπερν δεν συνέχισε την γραμμή πού ξεκίνησε, δεν άσκληρώσε τις επιδιώξεις του, κι αυτό τό κοινό τού τό πλήρωσε.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τώρα - τί έκανε ή γενιά του 1970; Όπως είπε ο συγγραφέας Ντέντιν Ενγκαρ, ή γενιά αυτή φέρθηκε σαν να πίστευε στην προπαγάνδα και έδειξε μια τάση προς τόν μπενεουισμό και τόν κινεματό, τουλάχιστον σ' ένα μέρος από τό έργο τους. Κι άκόμη προσπόθησαν να γράψουν έργα στα όποια τό κοινό θα συμφωνούσε μαζί τους. Τό κοινό, όμως, όταν ήφτανε στό θεάτρο, πέρα από τό ότι ζήτησε ψυχαγωγία και πέρα από τό ότι θέλει να κάνει και κάποια επίδειξη, θασικά θέλει να δει πρόγνυμα πού να τον συγκινούν ή ν' τον πείθουν, άνεξάρτητα άν τό θέμα είναι πολιτικό ή όχι. Δηλαδή, θασικά τό κοινό ύποστηρίζει πάντα κάτι πού είναι θεατρικό και δεν όρκει, για παράδειγμα, να γράψει κανείς ένα έργο για την εργατική τάξη για να δεί ή εργατική τάξη να τό δει.

Ναι, χρειάζονται θέματα πού να άπασχολεϊ τό κοινό, άλλά τό θέματα αυτά άν δεν τα δώσει κανείς με ταλέντο, τότε σίγουρα δεν τραβούν τό κοινό. Επειμένως, για ν' εναγωνίσομε στό θέμα άπ' όπου ξεκινήσαμε, ο Οσμπερν έλακούθουσε να είναι ο συγγραφέας των «Οργισμένων νιάτων» και τό νεότερο άγγλικό θεάτρο να χαρακτηρίζεται από τό έργο αυτό, όχι γιατί μιλάει για δύο φύλοχάδια, άλλά γιατί έξέφρασε σωστά και πιστά με ποίηση και ώριο διάλογο, με σωστή δραματολογία, τούς κομμούς, τις έμπειρίες και τόν τρόπο πού σκεπτόταν τότε οι νέοι. Οι όργισμένοι δεν ήταν πόδα, ήταν φαινόμενο της μεταπολεμικής ζωής (τό ίδιο έγινε και στην Αμερική με τούς «μπήτ») και ή έκφραση πού τόν θεάτρο σωστά (και όχι μόνο στο θεάτρο) είχε και έχει άήχηση. Γι' αυτό και έγρωφε ιστορία στο μετοπολεμικό θεάτρο.

ρα έγραψε δύο έργα με πολλές μεταφράσεις, τόν «Κομφρασία» και τόν «Κόμο του Πάλ Σλικ», άλλά σύστημα εναγωνίσει στα έξωαολογικά έργα.

Από τούς θεατρικούς συγγραφείς

Τζών Οσμπερν, ο συγγραφέας των «Οργισμένων νιάτων».

πού ήφταν μετά από αυτόν, στις δεκαετίες πού 1950 και τού 1960, μερικοί, όπως ο Άρνολντ Γουέσκερ και ο Τζών Άρντεν έγραψαν πάνω σε πολιτικό θέματα με έμμονή, έννο άλλο, όπως για παράδειγμα ο Χάρολντ Πίντερ, δεν τό έπραξαν. Πάντως τα έργα τους δημιουργήσαν ένδιαφέρον, είτε όνήκαν στην μία κατηγορία, είτε στην άλλη, όρκει να ήταν καλογραμμένα. Φυσικά, πολλοί και ίδιαίτερα οι νέοι, ήφταν ότι έργα και τού Οσμπερν και τών άλλων έξέφραζαν πολλά πρόγνυμα πού ήθελαν να πουν κι οι ίδιοι, έννο ένα άλλο μέρος του καινού σκεπτόσαν ότι μερικά από τά θέματα θα ήφταν

ένδοιασσει από τό «Οργισμένα νιάτα». Και πράγματι έγινε έτσι, καθώς πολλοί έβρισκαν πρόγνυμα πολύ οικεία, όπως, για παράδειγμα, την έναρκτηρία σπράη, με τό διδύμο των έφημεριών άπό δύο φίλους και την προσπάθεια τους, να πάρει ο ένας από τόν άλλον τις σελίδες πού τον ένδιέφεραν.

Όσοι δεν ένδιαφέρωνται για αυτά τα πρόγνυμα έμειναν μακριά από την παράσταση. Κι έτσι μπορεί να πεί κανείς πως ή σύγκριση πού άναμένονταν να δημιουργήθει, δεν έγινε ποτέ. Αιτιά, όμως, δεν έμπούσε από τό να συζητείται (και φυσικά,

Θεατρικές παρουσιάσεις

Ξενόπουλου, «Τό φόρο του Λεβάντε», από τό Θεατρικό Εργαστήρι Θεσσαλονίκης

Σέ πολύ εύτυχιωμένη στιγμή θα θρέθηκε σίγουρα ο Ξενόπουλος δημιουργώντας τόν Νιόνιο Νιονική, έναν άδοξώντομο λικό άνθρωπο, πού έρχεται να επιβιώσει ή να πρόκβει στην Αθήνα των άρχων του αιώνα, άλλά τελικά εναγωνίσει στην άγαπημένη του Ζάκυνθο. Γνήσιος άνθρωπος, ζυμωμένος με την κοινωνία και τις πονηρίες της, έχοντας ή γνώση της προσομοίωσης άλλά μη έχοντάς της ούσιαστικά είναι ποιητής της ζωής, όπου ή άλθηθεια, τό λουλούδι, τό τραγούδι μετρούν πολύ. Ζει για λίγον καιρό τόν κόσμο της πρωτεύουσας και τόν συμβιβασμόν, προσπαθεί να τούς δείξει πως θά μπορούσε άκόμη κι εκεί να επιβιώσει και ν' βοηθήσει και τούς άλλους να κάνουν μια πιά σωστή ζωή, άλλά προτιμά τόν δικό του κόσμο της παράδοσης. Ο Ξενόπουλος, ο πιο σημαντικός κλασικός του θεάτρου μας, χωρίς να θέλει να γράψει έργο με μνήματα, πέτυχε, με τό αισθητηριό του και την τέχνη του, να μας πεί περισσότερα από τό «προβληματισμένο» θεάτρο. Άλλωστε δεν τάκανε με τό «Φόρο του Λεβάντε» ούτε για πρώτη ούτε για τελευταία φορά, άρκει να θυμηθεί κανείς την Βαλέριανο ή τόν Ποσολάρου του. Και, φυσικά, άκόμη μάλιστα της δραματολογίας, έχει συνθέσει ένα έργο καλό οργανωμένο, με ένδιαφέροντα διάλογο και γνήσια (τα περισσότερα) πρόσωπα. Με «Τό φόρο του Λεβάντε» ο Ξενόπουλος χαρίζε μια εύτυχιωμένη στιγμή στο νεοελληνικό θεάτρο, ένα έργο πού δεν τό ξεφωριάζει ο χρόνος, καθώς ή καλοπρόσπερη σότρία πού συγγραφέας έχει μόν εύστοχία πού έξασφαλίσει την επίδωση.

Στην παράσταση του «Θεατρικό Εργαστήριου» οι ήθοσιού θέλησαν να βασιστούν στις δικές τους δυνάμεις και δεν άναζητήσαν σκηνοθέτη. Ετσι ή παράσταση λειτουργήσε με τό ένδοξο του θεατρίνου, πού τελικά άποδείχθηκε έπαρκης για μία καλή παράσταση, άσχετα άν μός έρχονταν άρκετές στιγμές ή σκέψη πως ή έπέμβαση ενός σκηνοθέτη θα έδινε στην παράσταση τόν ρυθμό πού κάποτε - κάποτε χαλούρωσε.

Από την άλλη μεριά, όμως, δεν μπορεί παρά να άναγνωρισει κανείς ότι οι ήθοσιού έδειξαν εύιασθσία και εύρηματικότητα, άξιοποίηση πολλά στοιχεία του έργου (όχι θέβαια τό κάπως άκραία πού τονίζονταν στό πρόγραμμα, σαν τούς παραλληλισμούς με τόν Παζολίνι κλπ) και έδωσαν μια παράσταση, εύτύχως, πιο κοντά στα πνεύμα του Ξενόπουλου, παρά σε μία κοινωνικοπολιτική έρμηνεία.

Σκηνοθετώντας τούς έαυτούς τους, κάποιιο άπό τούς ήθοσιούς πέτυχαν καλές έρμηνείες, παρ' όλο πού έλειπε τό έντυπωσιακό έπίτευγμα. Φυσικό, πρέπει να ξεχωρίσει κανείς τόν Κώστα Γακιάδ, όχι τόσο γιατί έρμηνεύσε τόν θασικό ρόλο, μω γιατί είχε πίσια τόν χαρακτήρα και τόν άέρα του Νιόνιου, αυτού τού παμπήρονο λαϊκού ποιητή. Στη συνέχεια ξεχωρίζου την Ερη άρδου στον ρόλο της συζύγου του δικηγόρου Βάλλη, την Κατερίνα Σίωρη σαν ή μία από τις δύο κόρες, τόν Στράτο Τρίπκο σαν έναν από τούς ναυπηγούς. Αντίθετα είχαν πολλές άδυναμίες ή Αφροδίτη Κανάνη, ή Χρυσά Τριανταφυλλόκη και ο Δημήτριος Ναζής.

Τό σπηνικό του Δημήτρη Μπυροπούλην άνάλαφα και καλοάβητο, άλλά όχι σε συμφωνία με τό κοστούμιο του πού ήταν πιο ρεαλιστικό και θά ταίριαζαν σ' ένα κλασικό σαλόνι. Χωρίς ίδιαίτερη έμπνευση ή μουσική του Δημήτρη Λέκκα, άλλά άποσώδηποτε εύπρόσωπη. Και μία παρατήρηση, πού άφρόρα περισσότερο τόν ήνομο και λιγότερο τό θεατρικό σκεπτότητα: κάποτε θα πρέπει ν' γίνει κάτι για να λείψουν οι έξωτερικοί θόρυβοι, πού πιστεύω ότι ζυμώσαν την παράσταση του «Φόρο του Λεβάντε» πού σίγουρα θα κερδίσει σε κλειστό χώρο.

(Μία άφειλέμενη διόρθωση: στό κριτικό σημείωμα της περασμένης Τετάρτης για ή «Εκκλησιαστικές» ή ήθοσιού πού ξεχωρίζου, μετά την Φαίμπιλοφ και την Σαββίνοφ, ήταν ή άώμα Σκαράτου, πού άπό παραδρομή άντικαταστάθηκε από άλλο όνομα).

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ